
HISPANIARUM ET INDIARUM REX

Autor:

Data de publicació: 07-12-2015

El ral de 8, peso fuerte, peso duro o spanish dollar, en català DOBLER, va ser una moneda de plata amb valor de vuit rals encunyada per l'Imperi espanyol després de la reforma monetària de 1497 que va establir el ral espanyol. Gràcies a l'ampli ús que va tenir a finals del segle XVIII a Europa, tota Amèrica i l'extrem orient, es va convertir en la primera divisa d'ús mundial. Va ser la primera moneda de curs legal als Estats Units fins que una llei de 1857 va desautoritzar el seu ús. Moltes de les monedes actuals, com ara el dòlar canadenc, el dòlar o el iuan xinès, així com monedes d'Hispanoamèrica i de Filipines estan basades en el ral de 8.

HISPANIARUM ET INDIARUM PATRONA

L'any 197 aC., durant la República Romana, la Península Ibèrica va ser dividida pels romans en dues províncies: Hispania Citerior (Hispania Citerior o Propera) i Hispania Ulterior (Hispania Ulterior o Llunyana). Aquesta divisió es va fer després de la Segona Guerra Púnica (218-201 aC), quan Roma va consolidar el seu control sobre la península. Anys més tard, a la Geographia de Ptolomeu del 150dC., apareix dividida en tres regions: la Hispania Tarraconensis (que incloïa la major part de la península), la Hispania Lusitania (que comprenia aproximadament el que avui és l'Algarves) i la Hispania Bètica (que cobria una mica més del territori de l'actual Província de Sevilla). El nom genèric per a tota la península era Hispania, tot i que ja des de les primitives Hispania Citerior i Hispania Ulterior, era d'ús corrent emprar el nom en plural, Hispaniae. A l'Edat Moderna el nom Hispania va esdevenir Espanya, mentre que el terme Hispaniae es va traduir com "Les Espanyes", terme necessari per poder fer referència a la confederació dels múltiples regnes hispànics.

Carles I i els seus successors, van utilitzar el títol de HISPANIARUM REX (Rei de les Espanyes) a les monedes, Carles amb Joana posava REGES. En aquella època, no existia el concepte d'Espanya com a estat unitari en el sentit actual, sinó que es parlava de Les Espanyes en plural. Carles I posava a les monedes HISPANIARUM REX, atès que era rei de Catalunya, de València, de Mallorca, de Castella, de Lleó, d'Aragó, de Sicília, de Nàpols, de Sardènia, de Flandes etc., una confederació de regnes, que eren només una part de l'entitat geogràfica "Europa". El que és important, és que ni ell ni cap dels seus successors, no van encunyar mai monedes amb el títol HISPANIA REX, ja que no tenia sentit dir-se rei d'uns regnes dispersos que no existien com "Regne únic". Tanmateix, de vegades hi afegien, a part, INDIARUM REX, pels virregnats de les Índies i del Pacífic que evidentment tampoc constituïen cap entitat geogràfica. Cal remarcar que a les monedes amb una orla de l'estil "PHILIPVS HISPANIA.R ET NOVI ORBIS OCCIDVI REX" s'ha de traduir el "HISPANIA.R" com abreviatura de "HISPANIARUM".

En preparació per a la gran expedició a Tunísia, es va encunyar un escut d'or, inicialment fabricat a Barcelona. A més a més, es va produir una quantitat significativa de monedes de plata i velló (una aliatge de coure i plata), destinades principalment a pagar els soldats. Aquestes monedes duïen la inscripció llatina: "Carolus Quintus Imperator – Hispaniarum et Utriusque Siciliae Rex" (Carles V, Emperador – Rei de les Espanyes i de les Dues Sicílies). Les monedes de plata, concretament les d'un ral i mig ral, presentaven a l'anvers el motiu de les dues columnes sobre ones amb el lema PLUS ULTRA (origen del símbol del Dòlar basat en el Ral de vuit moneda base dels rebels americans). El lema era contrari a l'antic NON PLUS ULTRA que deia que no hi havia res més enllà de les Columnes d'Hèrcules i que va deixar de tenir sentit quan Colom va trobar el Nou Món després de traspasar l'estret de Gibraltar, fet descrit a l'original de la seva primera carta a Ferran. El lema PLUS ULTRA era exclusiu dels regnes mediterranis per als quals, després de Colom va passar a tenir sentit, delatant l'expansió catalana més enllà de l'estret de Gibraltar, sense cap mena de significat per Castella, La prova de que el columnari era un símbol català és que Felip V va eliminar les columnes del seu escut i no van tornar a aparèixer fins el regnat de Josep Bonaparte. A part d'aquesta anècdota, l'Enric Guilot va trobar uns quants mapes amb columnaris esborrats pels censors, i el motiu només podia ser el fet que no guardaven cap relació amb "Castella".

Al segle XVIII, Felip V, va convertir "de facto" a nivell polític, "Les Espanyes" que li havien quedat, en una sola "España-

Estat", quan després de la seva "pseudo-victòria" en la Guerra de Successió (1701-1714), va promulgar els Decrets de Nova Planta (entre 1707 i 1716), amb els que va abolir les institucions i els furs dels regnes de: Catalunya, València, Aragó i Mallorca, centralitzant el poder i suprimint les seves corts territorials, en una paraula, va crear per "dret de conquesta", expressió d'en Fèlix Cucurull, una "Espanya" borbònica, com a "ens polític". De fet, el dia 2-julià/13-gregorià, de juliol de 1713, ja havia signat amb el títol de "Rey de España" el text original del Tractat d'Utrecht, en anglès, castellà i altres llengües, on cedeix territoris als qui ens van trair: a l'Arxiduc Carles "totes les Espanyes europees" i, a la Reina Anne: Gibraltar, Menorca, Saint Kitts & Nevis, Antigua, Montserrat, la Guaiana i "El Asiento de Negros" (com podia ser guanyador si regalava territoris). Posteriorment Ferran VII, el 23 de setembre de 1817, també va signar com "Rey de España y de las Indias" el "Tratado entre los reyes de España y de la Gran Bretaña para la abolición del tráfico de negros".

Hi ha documents oficials signats inclús per reis Habsburg, que reconeixen un "Rey de España" com signatari, amb dates molt anteriors a l'1 de gener del 1873, en que Amadeu I de Saboya rep el tractament de "Rey de España". D'aquests documents, en els anteriors als decrets de nova planta, signa el rei d'una entitat geogràfica, però en els posteriors signa el rei d'un "ens polític", ja que com hem dit, Felip V va crear "de facto" un "Regne d'Espanya únic" a nivell polític, encara que molts reis seguissin emprant la llarga llista de títols reials, comtals, etc... alguns d'ells inexistents o als que hi tenien un dret discutible.

Resumint, hem demostrat que en els segles XV i XVI a Europa el terme HISPANIA feia referència només als territoris catalans, i que el lema PLUS ULTRA, a les monedes amb el columnari, només tenia sentit a les encunyades a les Índies o als territoris d'influència catalana, que eren els que havien de traspasar l'estret de Gibraltar per sortir a l'Atlàntic. Tanmateix, la introducció del terme HISPANIARUM i, la gran devoció dels Habsburg per la Mare de Déu de Montserrat, amb la subsegüent ampliació dels territoris sota el seu control, va fer que, durant segles, fos considerada "de facto" la Patrona de les Espanyes. Aquesta devoció va fer que es construïssin monestirs, basíliques i capelles, dedicades a ella en tots els regnes que, abans de Felip V, rebien el nom de "Les Espanyes" és a dir: Catalunya, València, Mallorca, Castella, Lleó, Aragó, Sicília, Nàpols, Sardenya, Flandes etc.. o de "Les Amèriques" que incloïen tots els virregnats d'Amèrica i del Pacífic. La seva influència espiritual i simbòlica es va estendre per tots aquests territoris, reflectint la importància de la Mare de Déu de Montserrat, i de la mateixa Muntanya de Montserrat, com a punt de referència religiós i cultural.